

SISUKORD

75 aastat esimesest rahvatantsuraamatust	2
Anna Raudkats ja Tuljaku võistutantsimine	3
Kirjad lugejatel ja jõulusoovid	5
Raptel sai kümneseks	6
Tontari juubel	7
Harjumaa RRÜ	7
Rahvakultuuri Keskuse kursuste hinnad	10
Sõprus kutsub juubelipeole	10
Tantsuüritusi Lääne-Virumaal 2001.aastal	11
Tantsujuhtide juubeleid Lääne-Virumaal 2001.aastal	12
Uute tantsude konkursist	12
ERRSi liikmeks astumisest	17
Rahvatantsualaseid tähtpäevi	18
ÜENÜ olemusest 1920-1929 (järjeutt)	20

ERRS juhatus soovib kõigile headele rahvatantsu- ja rahvamuusikaharrastajatele, õpetajatele ja dirigentidele, perekonnaliikmetele ja fännidele ning kõigile headele sponsoritele ning toetajatele ilusat saabuvat uut aastat ja edu ning õnne kõigisse te tegemistesse!

ERRS juhatus tänab ERRS delegatsiooni, kes osales edukalt Belgias VVKB 50. aastapäeval ja teenis ohtralt kiidusõnu ja kontsertettepanekuid edaspidiseks!
Belgias käisid: Kuljus, Hopsani, Viire, Kukulind, Meero, Võru Kandle muusikud, Piibar ja Lidia Konsa.

Head jõulumeeleolu ja reibast sammu uude aastasse astumisel soovivad oma liikmetele
Eesti Orkestrijuhude Rahvamuusikaorkestri ja
Eesti Tantsujuhtide Rahvatantsurühma
juhud ja dirigendid!

75 aastat esimesest rahvatantsuraamatust Eestis

Tuletades kõige pealt meelde suurima tänutundega dr. O.Kallas't, kelle initsiatiivil ja toetusel meil rahvatantsude kogumisega algust tehti, avaldan ühtlasi soemat tänu nii eespool mainitud kaastöölistele, kui ka kõigile, kes minule käesoleva teose eeltööde juures ühel või teisel viisil abiks on olnud.

Julgen lootust avaldada, et käesolev esimene vihik Eesti rahvatantse suudab vähegi huvi äratada meie rahvusliku tantsukunsti vastu. Hakatagu rahvatantse hoogsalt koguma ning võetagu nad tarvitusele koolides ja seltskonnas, üksluiste ja loitude "moodsate" tantsude asemel, mis meie rahvuslisele iseloomule nii võõrad.

Tallinn, jaanuar 1926
Anna Raudkats

Pr. Anna Raudkats, palun öelge milline on Eesti rahvatants, milline on tema omamaisus ja rahvuspärasus?

Rahvatantsude etnograafiline tähtsus seisab kõige pealt selles, et neis avaldub rahva iseloom sageli väga selgel ja omapärasel kujul. Nii tunneme oma rahvatantsudes kergesti ära eestlasele omase piduliku tõsiduse ja väärilikkuse (Pikk ingliska, Ingliska B), kuid sagedamini kohtame elavust, temperamenti, hoogu (Kuppari moori, Kaera Jaan, Tursa polka, Kasatsk), isegi kelmikust ja mänglemist (Vinger polka, Tuljak). Tantsudes

nagu Pulgatants ja Karutants leiame koomilist elementi, mis groteskseni ulatub. Mõnedes tantsudes avaldub teatud maitsekus, kas tuuride korralduses (Räditants, Sepp) või tantsu sooritamiseviisis (Labajala valss); teised nõuavad täitmisel erilist osavust ja jalgade väledust (Pulgatants, Piru polka). Peab ka äramärkima asjaolu, et siia maani tuntud Eesti rahvatantsud on võrdlemisi lihtsad ja selgejoonelised: puuduvad pikad, keerulised tuurid ning rasked sammude kombinatsioonid.

Anna Raudkats / 1926.aastal

Anna Raudkats 115

sündis 23.veebruari 1886.aastal .

Ta oli tantsuharrastuse elustaja, tantsukoguja – kirjeldaja (kogumisretked Setu alal ja Kolga rannas 1913, Saaremaal (1924), autoritantsule alusepanija jne. Ta lõpetas 1915.aastal Aleksandri nim Helsingi Ülikooli Võimlemise Instituudi. Esimesena Eestis avaldas tantsukirjelduste kogumikke (Eesti rahvatantsud 1926, Valimik Põhjamaade rahvatantsu 1927), soodustades sel moel tantsude kättesaadavaks tegemist. Suur oli tema rahvahariduslik tegevus – kursused, mida ta korraldas regulaarselt: aastate jooksul sai teadmisi üle 2500 inimese. Anna Raudkats käsitles rahvatantsu selle laiemas tähenduses, asus seda lavale viima. Temal olid kõrvuti otse rahva seast üleskirjutatud tantsud (Kuppari moori, Vinger polka, Tursa polka, Piru polka, Pikk ingliska, Räditants, Vooretants, Karutants jt) omaseatutega (Tuljak, Eideratas, Kaera-Jaan, Hüpaktants, Pulga tants jt).

Heino Aassalu / 1996.aastal

Anna Raudkats ja TULJAK

Eelmises Teatajas 5/57 lk. 38 tööme eelteate, millele nüüd lisame täpsustusi ja ka põhimõtteliselt uut.

Tähistamaks Tantsumemme Anna Raudkatsi 115.sünniaastapäeva korraldavad **ERRS ja Harjumaa Maavalitsus** üleriigilise “Tuljaku” võistutustimise laupäeval 17.vebruaril Jänedal.

Anna Raudkats on Eesti rahvatantsu Ema, Anna Raudkatsi Tuljak on Eesti rahvatantsude Hümn. Need mõlemad on aatelised sümbolid igale Eestimaa rahvatantsijale.

Anna Raudkatsi sünnipäeva tähistamine on meie südame asi. Tema kalmule lilledele viimine ja läbi Tuljaku võistutantsimise Tema tantsusõnumi kogemine on meie au ja hinge asi.

Tuljaku võistutantsimine

< võistlevad vähemalt neljapaarilised rühmad ühes (B) kategoorias. Kui kohtadele I, II või III jõuab A-rühm, siis antakse paralleelselt sama koht ka B-rühmale pingerea alusel. Vastupidisel juhul võivad korraldajad teha erietsuse < eeldame üleriigilist osavõttu. Ootame igast maakonnast + Tartust, Pärnust, Tallinnast kuni kahte segarühma. Kui maakonnas/linnas on rohkem soovijaid, siis tuleb otsusele jõuda omas maakonnas/linnas (kas 2xA, või 2xB või 1xA+ 1xB). ERRS juhatus palub otsustamisabi maakondade/linnade rahvakultuuri kuraatoritelt. A-rühmadena võivad (kuid ei pea) end osalema registreerida 1999.a. üldtantsupeo A-rühmad.

< kõik koosseisud tantsivad A.Raudkatsi "Tuljakut" ringjoonel (traditsiooniline pikk variant). Konkreetset kirjeldust korraldajad ette ei kirjuta, kuid omapoolseid seadeid teha ei tohi. Muusika on korraldajate poolt CD-lt.

< lahtiste hinnetega hindab vähemalt 7-liikmeline kohtunikekogu. Esmatähtis on tantsu sisu ja meeleolu esitamine ning paariliste omavaheline tantsukeel. Eeldame korrektset ja ühtlast riietust, sobilikke jalatseid.

< kõiki osavõtvaid rühmi autasustatakse

Päevakava 17.veebruari 2001

(olenevalt osalejate hulgast võivad kellaajad muutuda):

- < kell 10 sõidame Jänedalt Aegviidu kalmistule
- < kell 12 alustame Jänedal võistutantsimist
- < kell 16-17 tänamisteremoonia Musta Täku Tallis. Töötab baar.

Kaugemalt tulijatele pakub Jäneda öömajavõimalust (1 öö kuni 65.-). Ööinfot küsige Liidia Talvelt tel. 03859061 või talve@janeda.ee
Korraldajad tasuvad kõigile osavõtjatele "lõunasupi".

Kes soovivad osaleda "Tuljaku" võistutantsimisel, neil palume teatada ERRS juhatusel errs@vilmsi.ee või aadressil **postkast 1153, 11302 Tallinn** või faxile 0-6009176 **hiljemalt 29.jaanuariks 2001**

Vajalikud andmed: rühma täielik nimi. Valitud liik B / A.. Juhendaja. Posti ja E-posti aadressid, telefonid ja fax. Rühma tutvustus 3 (kolme) reaga.

ERRS juhatus ja Harju Maavalitsus

Täna Sind ERRSi Teataja!

Ma ootan igat Teatajat nagu head külalist, kes ainukesena toob suure pere mõtted, teokstehtu ja oodatava Haldjale!

AITÄH kirjasaatjatele siit-nurgast ja sealt-nurgast – teid võiks küll vaid palju rohkem olla!

Helju Mikkel

Kallid Eestimaa tantsuõpetajad!

Täna Teid kõiki ilusa aasta eest!

Soovin Teile rahulikke jõulupühi ja annan uude aastasse kaasa vanad õpetussõnad Inglismaalt:

Võta aega sõbralikkuseks – see on õnne tee.

Võta aega unistamiseks – nii rakendad tähe oma vankri ette.

Võta aega armastada ja olla armastatud – see on jumalate eesõigus.

Võta aega teiste jaoks – päev on liiga lühike, et olla isekas.

Võta aega naermiseks – see on hinge muusika.

Tantsutuba

Kadri

Täna teid ja soovin kauneid Jõule!

Täna Teid meeldiva koostöö eest möödunud aastal. Sooviksin ka edaspidi leida oma postkastist infot, kuigi meie maakonnas alati see vastukaja ei leia – kuid me oleme ikkagi olemas.

Väga meeldis, et ka ERRS-i Teataja on leidnud tee internetti - sain selles oleva info edastada varakult. Samuti oli väga positiivne kirjateel üldkoogu ja hääletamine.

Soovin kõigile rahvakultuurisõpradele tegusat aastavahetust ja loodan koostööle ka uuel aastal.

Eha Mandel

Imelist jõuluaega kõigile!

rahvatantsuansambli "Virulane"

TÄNAN SIND, RAHVATANTSIJA

– kõige tillemast-nooremast kõige suurema-vanemani!

Oled sajandi lõpuks tantsinud lõputusse kirivöösse imeliselt säravaid aegumatuud loitsumärke! Seda on uhke tunda ja näha!
Las rahvatantsuarmastus astub koos Sinuga ka uude tuhandesse! Ja ikka nii, et koidu hakul alustatu ahaajaks valmis saaks!
Röömsaid jõulupühi!
Head uut aastat!

Helju Mikkel

Tere Otepäält!

Kas Eestis on sellist inimest, kes teeks laste rahvamuusika orkestrile folkloorikava? Me oleme nõus kõik ära õppima - kui vaid oleks meil kava.
Kas on ka mingit infot vabariigis tegutsevate laste rahvamuusika orkestritest? Kui on, siis sooviksime nendega kontakti.
Kõige paremat soovides,

Merle Soonberg

Lugeja, kui oled pädev eeltoodud teemas, siis kirjuta Otepäale E-posti aadressil: Lilletali@hotmail.ee

Raptel sai kümneseks!

Segarahvatantsurühm "Raptel" asutati 1990 Raplas toleaege "Eesti Telefoni" juures. Sealt ka nimi Raptel. Firma reorganiseeriti ning side katkes - sestap tuli jätkata Rapla Kultuurikeskuses ja Rapla Linnavalitsuse Kultuurinõukogu toel.

"Raptelis" tantsib praegu 9 paari Raplast ja lähikonnast. Kümme aastat on "Raptel" tantsukroonikasse kirjutanud lisaks maakondlikele rahvatantsupidudele veel Tallinna üldtantsupeod, Soome-Eesti ühistantsupeo, kolm Europeadet (Sveitsis, Prantsusmaal ja Taanis), viis õllesummerit, ERRSi rahvatantsu- ja rahvamuusikapäevad nii Tallinna Vanalinnapäevade kui ka Öllesummeri ajal.

ERRS juhatus soovib "Raptelile" jätkuvat tantsuindu ja aktiivsust rahvatantsuelusel! Soovime teile tegusat uut aastat ja teie juhile Tiivi Lepikule jätku aktiivsusele ja sisemisele särale!

Toim.

Tontar ja tontarid!

See aasta oli üks juubeliterohke aasta.

Suuremate ja vähemate juubelite seas juubeldas ka TONTAR Tallinnast. Et olin ise üks väljavalitud kutsutute hulgas, siis kohe tahaks midagi kirja panna. On ikka tore, kui leidub teokaid inimesi kes suudavad oma pere kõrvalt käia tantsimas ja ikka nii aasta aasta järel. Mõned tulevad, varsti ohkavad ja lähevad, mõned aga tulevad ja sa kujuta ette, nad ei mõtlegi lahkumisele. Nii ilmselt on ka enamus Tontari tantsijaid tegutsenud. Lausa lust on vaadata, kuidas neisse on jäänud alles see igavene noorus ja särts. Kui ka tantsusamm ei tule mingil põhjusel just selline välja nagu juht ja õpetaja Erika on tahtnud, siis ilmselt tantsija oma sarmiga on Erika tähelepanu juhtinud mujale. Ja isegi publik ei märka seda. Paistab vaid ääretu sisemine energia ja hea kollektiivisene suhe. On ju tantsijaid, kes on selles kollektiivis tantsinud juba üle 20 aasta ja see juba on midagi järeletegemist väärt. See tähendab, et selles kollektiivis on midagi sellist, mis kinni hoiab? Või peitub saladuse võti Erikas? Eks seda teab iga tantsija ise, meie näeme ainult selle töö vilja, mida on hea nautida. Et seda särtsu ja lusti jätkuks veel kauaks ja elu ei muserdaks ei teid kallid tantsijad ega ka sind, igavest nooruslikku ja rõõmsameelset juhti Erikat. Suur kiitus ja tänu ka Tontari muusikule Tamara Närskale, kes on samuti ühe ja sama kollektiiviga vastu pidanud juba 30 aastat. Ega see kerge pole!? Olles ise olnud selle kollektiivi liige 5 aastat, siis võin oma juttu kinnitada. Kahjuks tuli mul minna kaugele - Saaremaale ja nüüd olen suure kahjutundega vaid üks publiku hulgast. Kuid kui elusaatus muutub ja ma tulen tagasi ja ma pole veel liiga vana, siis meelsasti liitaksin jälle teiega Tontar. Seniks aga soovin Teile ilusaid kordaminekuid ja rohkeid esinemisi.

Lugupidamisega

Eha Kask

- endine tantsija, nüüdne vilistlane. eha@tt.ee

Harjumaa RRÜ Rahvatantsu- ja Rahvamuusikajuhtide Harjumaa Ühendus

Mis on Harjumaa RRÜ ja mis on tema eesmärgid?

Harjumaa RRÜ on mittetulundusühing, mis ühendab Harjumaa rahvatantsu ja rahvamuusikat viljelevate kollektiivide juhte ning nende huvialade arendamisest ja toetamisest huvitatud juriidilisi ja füüsilisi isikuid.

Ühenduse eesmärgiks on rahvuskultuuri traditsioonide jätkamine, rahvatantsu ja rahvamuusika viljelemine, sellealase tegevuse koordineerimine ning laiendamine ja harjumaa taidlejatele tegevuseks soodsate tingimuste loomine.

Eesmärkide täitmiseks ühendus:

- 1) osaleb maakonna rahvakultuurialaste ürituste planeerimisel ning läbiviimisel;
- 2) korraldab kõigile huvilistele heategevuslikus korras esinemisi, kontserte, etendusi, näitusi jm.;
- 3) loob ja arendab sidemeid teiste maakondade ja riikide rahvatantsu- ning rahvamuusika kollektiivide ja organisatsioonidega;
- 4) korraldab rahvatantsu- ja rahvamuusikaalast täiend- ja ümberõpet ning arendab ja toetab pärimuskultuuri tegevust;
- 5) korraldab rahvakultuurialaseid loenguid, kursusi ja seminare;
- 6) autasustab ja stimuleerib rahvatantsu ja rahvamuusika arendamisel silmapaistnud isikuid ja organisatsioone, annab välja stipendiume vastavalt kehtivatele tingimustele ja korrale;
- 7) viib läbi ühenduse tegevuse korraldamiseks vahendite hankimise eesmärgil tasulisi kultuuriüritusi, võtab vastu varalisi annetusi ja eraldisi, teostab tehinguid ühenduse kasutuses ja omanduses oleva ning tema põhieesmärgi saavutamiseks vajaliku varaga, korraldab loteriisid ja ennustusvõistlusi, sõlmib sponsor- ja reklaamlepinguid.

Ühenduse liikmeks astumise avaldusi saab täita Harju Maavalitsuse Kultuuritalituses. Samas saab tasuda ka sisseastumise- ja liikmemaksu, mis on vastavalt 15.- ja 10.-

Ruth Pauls tel:6118758

Harju maakonna üritustest 2001a.

1. Anna Raudkatsi 115. sünniaastapäeva tähistamine Jänedal 17.veebruari. 2001 aastal.
2. Rahvusliku viiulimuusika päevad Oru mõisas 9.-11.vebruar 2001
Info Juta Hellilaid tel: 6036496
3. Harjumaa rahvamuusikapäev Lool 15. aprillil.
Info Ahto Nurk tel:6015477
4. Laste laulu- ja tantsupidu Kosel 2. juunil.
Registreerimise tähtaeg 15.aprill 2001.a.
Kose valla kultuurinõunik Erge Loorits tel: 6756328
Seminar tantsude õppimiseks toimub 29.jaan.2001.a.
Jüri Gümnaasiumis kell 15:00-18:00
Info: Linda Pihu Tel: 052 99114

Repertuaar laulu- ja tantsupeol:

1.-2.kl.	Kõpus käik Siisik	Ene Jakobson
	Ehitame maja	Maido Saar
3.-4.kl.	Kivikasukas	
	Rõõmus polka	Kai Leete
5.-7.kl.	Lilleküla polka	Valdo Rebane
	Tantsukingad	Maido Saar
8.-12.kl.	Jõelähtme tantsud	Maie Orav
	Soovide valss	Niina ja Alfred Raadik
Ühistantsud:	Suветants	Mait Agu (alates 5.kl.)
Poisid:	Karutants	

Viiuldajate, akordionistide ja rahvapilli orkestritele koondproov peopäeva hommikul.

5. Osavõtt vabariiklikust rahvamuusikapeost Toilas 17. juunil.

Info Ahto Nurk tel: 6015477

6. Memme – taadi pidu Paldiskis 30. juunil.

Seminar 11.jaan. 2001 Tallinnas Raua tn.1

info Sirje Nokkur tel. 6083463

6. Keila III rahvusvaheline rahvatantsufestival 7. juulil.

Kontsert 07.07.2001 (17:00-20:00)

Rongkäik kl. 16:00

Proovid Naisrühmad kl.9:00

Segarühmad kl.12:00

Seminar: 14.01.2001 Keila Kultuurikeskuses

Kl. 10:00 naisrühmad

Kl. 13:00 segarühmad

Videosse salvestamise võimalus, saab kirjelduse ja kasseti.

Naisrühmad :

1. Targa rehealune (Heino Aassalu)
7. Kedrates (Mait Agu)
8. Viru memmed (Ülle Fershel)
9. Kellel üle sii ütelgu (Riina Aro)

Segarühmad:

1. Viru simmanil (Maie Orav)
2. Kedrates (Mait Agu)
3. Räditants
4. Vändra polka
5. Kungla rahvas (Mait Agu)
6. Kolme kandi lood (Mait Agu)
7. Tuljak (Anna Raudkats)

Info: Andres-Aare Tooming Tel: 05655681 aare.tooming@leks.ee

Rein Kipper

Harjumaa RRÜ juhatus soovib kõigile rahulikke jõulupühi ja head uut aastat!

Põlvamaa Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts saadab kõigile üle Eestimaa südamlilikud jõulutervitused koos parimate soovidega uueks aastaks!

Rahvakultuuri Keskuse kursuste hinnad 2001.a.

• Laste tantsuõpetajate kursus Viljandis	1700.-
• Rahvamajade juhatajate kursus	975.-
• Kultuurikorraldus kohalikus omavalitsuses	1000.
• Vokaalansamblijuhtide kursus	1500.-
• Rahvatantsujuhtide kool	3300.-
• Täiskasvanute koolitaja:õppija ja õpetaja ühes isikus (veebruari ja aprillikuu pus)	600.-
• Vaimuvara: Euroopa rahvad ja nende kultuur (jaanuari ja märtsikuu pus)	750.-
• Rahvarõivaste valmistajate kool	500.-
• Peojuhtide kursus	1800.-
• Taimeseade kursus	1350.-
• Erinevaid tantsustiile tutvustavad õppepäevad	700.-

Jätkuvat õpihimu uuel aastal!

Jätkuvat koostööd ja ilusat jõuluaega soovides

Urve Gromov

Kaunist Jõuluaega ja edukat uut aastat kõigile tantsusõpradele ning teie peredele ja teie headele fännidele!

Sõprus

Sõprus kutsub peole!

Hea tantsusõber!

Tantsuansambel Sõprus kutsub Sind oma 55. juubelitele 3. märtsil kell 16 Tallinna Linnahalli.

Sõprus on Ilma Adamsoni nägu ja tegu, sest tantsutaat Ullo Toomi töö jätkajana andis just tema 40 aastat tagasi Sõprusele oma hinge ja südame. Sünnipäevakontserdil me esmalts tema tantse tantsimegi.

On hea tantsida ilusaid tantse, neid hästi tantsida ja hea seltskonnaga koos tantsida. Ilmselt on just see põhjus, mille pärast meie Sõpruses käime ja mille pärast kõik teisedki Eestimaa tantsijad õhtuti kodust välja lähevad ja end tantsutundi seavad. Kõik muud põhjused on teisejärgulised...

Linnahalli laval on meid ligi sada. Tantsivad nii veteranid, kellest mitmetel Sõpruse-staaži üle 20 aasta, kui ka päris noored alles esimese aasta sõpruslased. Tantsime Sõpruse "kullafondi" tantse Koduvainul, Põhjamaa päikese kullas..., aga ka uusi tantse nagu Ilosa, mis viimasel uute tantsude konkursil sooja poolehoidu leidis (publiku hinnangul parim tants.Toim.) ja mida juba mitmed rühmad tantsivad.

Sõpruse ligi 300 tantsu seas on ka üle 40 erineva rahva tantse, osa neist toome taas Sinu ette. Esitame nii ungari, prantsuse, rumeenia kui vene tantse, teisigi. Ka iiri stepp on Sõpruse kavas. Seega tantse igast ilmakaarest.

Oluliseks põhjuseks seda juubelipidupidu pidada on tõik, et ligi 50 aastat tantsupõldu kündnud ja sellest 40 aastat Sõprust juhtinud Ilma Adamson soovib oma ameti teatepulga üle anda... See kontsert on kokkuvõtte tema ELUTÖÖST, väarikas kokkuvõtte väarikast tööst.

Et pidu on ennekõike, tantsusõber, just Sulle, peaksid Sina ka istuma Linnahallis parimal kohal. Seetõttu anna endast juba praegu teada, et parimaid pileteid saada. Teata Sõpruse telefonil (0)6444611 või meili soprus.est@mail.ee.

Sõpruse tantsija

Kadri Valner

Tantsuüritused Lääne -Virumaal 2001.aastal

- 24.03. Tamsalu naisrahvatantsurühm "Virvering" – 20
Tamsalu Kultuurimajas, tel. 032 30968
- 31.03 V Tamsalu Liikumisrühmade festival, Tamsalu Kultuurimajas
- 22.04. **Maie Orava tantsude võistutantsimine**, Väike-Maarja
Rahvamajas, tel. 032 58037
- 26.05 Virumaa Tantsupäev Rakvere Vallimäel, tel. 032 58037,
032 40273
- 27.05 Tarvanpää – 55 galakontsert, Rakvere Teatris, tel. 032 40273
- 24.11 Tuhkatrallade naisrühma 20.aastapäev Tamsalu Kultuuri-majas, tel.
032 30467

Tantsujuhtide juubeleid Lääne-Virumaal 2001.aastal

MARE SIPSAKA - 50	7.veebruar	Naisrühma "Sõmeru Sõsarad" tantsujuht, peotantsuõpetaja
MALL MOOR – 70	10.marts	Roela rahvatantsuõpetaja
TAIMA KIVILA - 70	10.aprill	Kunda rahvatantsuõpetaja
LINDA HEIN - 70	20.mai	Sõmeru rahvatantsuõpetaja
MILVI RUUBEN – 70	23.mai	Tamsalu rahvatantsuõpetaja
MAIE ORAV - 60	28.mai	Tarvanpää Seltsi tantsuõpetaja, Virumaa ja üldtantsupidude juht ja lavastaja, tantsude looja
ERKKI ÖUN - 50	2.dets	Varietee- ja peotantsuõpetaja

Pilvi Lepiksoo, tel. 032 58037

Uute tantsude konkurs 2000

toimus 9.detsembril Tallinnas Lindakivi Kultuurikeskuses. Seekordse konkursi korraldasid Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts ning Eesti Rahvakultuuri Arendus ja Koolituskeskus.

Uute tantsude konkursse on korraldatud alates 1949.aastast. Konkursi eesmärgiks on alati olnud saada uut repertuaari rahvatantsijateperele üle kogu Eestimaa. Esmakordselt tuli konkursile tervelt 52 uut tantsu!

Korraldajad tänavad toetuse eest Eesti Kultuurikapitali Rahvakultuuri Sihtkapitali, Lindakivi Kultuurikeskust, tantsude loojaid ja esitajaid ja nende toetajaid.

Kes osalesid sellel konkursil? Kelle tantsud lähiaastatel tantsulavadele tulevad? Kellele peavad kõik esinemiste organiseerijad autoritasu tasuma?

Siin nad on. Osalenud tantsud, autorid ja esinenud kollektiivid (tantsude nimede alfabeedis):

liik	tantsu nimi	autor	esitas
L	Ah, need silmad	Ene Jakobson	Sõleke
SR	Emajõgi	Valdo Rebane	Kandali
L	Hobust mängimas	Naida Veske	Lepistiku
L	Hõissassaa	Helena Reimann	Sõleke
SR	Igavene labajalg	Ülle Fershel	Kuljus

SR	Ilosa	Ilma Adamson	Sõprus
L	Jummal tiid	Kaia Vijar	Tantsuagentuur
N	Jänese polka	Tea Kõrs	Kannel NR
L	Kahe duuri polka	Helena Reimann	Sõleke
L	Kindakiri	Ülle Fershel	Tuhkatrallade
SR	Kolga karapil	Maie Orav	Tarvanpää
SR	Kolm keisrit	Vaike Rajaste	Viljandi
SR	Kolm korda	Vaike Rajaste	Viljandi
SR	Kosjalugu	Valdo Rebane	Kandali
MR	Kui poisid kokku said	Terje Õunapuu	Viljandi Kolledz
4paari	Kui töö tegemine unarusse jäi...	Aveli Asber	
SR	Kõndimaminek	Piret Kunts	Saue Simmajad
SR	Külavalss	Valdo Rebane	Kandali
L	Laps ja tuul	Naida Veske	Lepistiku
L	Laske sisse mardisandid	Ene Jakobson	Sõleke
4paari	Laupäeva õhtul lauluga	Ene Jakobson	Sõleke
SR	Lihtne labajalg	Maido Saar	Lee
SR	Lilleküla polka	Valdo Rebane	Kandali
SR	Mardi-Kadri tants	Tea Kõrs	Kannel
4paari	Meremehe põli	Ene Jakobson	Sõleke
N	Minek	Pille Nipsust	Viljandi KK
L	MPA-aarit	Ene Jakobson	Sõleke
SR	Muhu tüdrukud	Ilma Adamson	Sõprus
N	Muutuste aeg	Ingrid Kesa, Ruben Roos	Nomad
L	Mõisa metsa taga	Helena Reimann	Sõleke
SR	Nummerpolka	Ain Veebel	Jandali
L	Oh, ütle	Helena Reimann	Sõleke
L	Oirat, oirat	Helena Reimann	Sõleke
SR	Palmse polka	Maie Orav	Tarvanpää

MR	Poiste sõit	Naida Veske	Lepistiku
N	Preilna lugu	Piret Kunts	Pastla Pilly
L	Reed, rattad...	Maido Saar	Lee
SR	Rempe, rempe	Ülle Fershel	Tuhkatrallad
SOL	Sauga polka	Valdo Rebane	Kandali
6 in	Seade labajalgadele	Renate Keerd	Viljandi KK
4paari	Sinule ikka mina truu	Ene Jakobson	Sõleke
N	Sõbrannade labajalg	Ülle Jääger	Koeru NR
SR	Tähed taevas	Tea Kõrs	Kannel
SR	Vahtra polka	Stella Mäekalle	Jandali
N	Vat lupsadi	Ülle Fershel	Tuhkatrallad
4paari	Veel kord	Liidia Laidinen	Karap
L	Virr-varr polka	Valdo Rebane	Kandali
4paari	Virumaa	Valdo Rebane	Kandali
SR	Õlle talgu polka	Liia Lees	Tõrvik
SR	Är no võtku	Maido Saar	Kuljus
SR	Ää tu twostep	Maido Saar	Kuljus
SR	Ühel ilusal suveõhtul	Piret Kunts	Saue Simmajad

Kohtunikud Enn Suve, Laine Mägi, Angela Arraste, Tiiu Pärnits, Henn Tiivel, Kalev Järvela, Erika Põlendik, Riho Pohla, Heikki Unt, Piret Lett ja Rein Kippar valisid kahest poolfinaalist välja finalistid ning finaalis otsustasid antud hetke paremiku. Kohtunike ettepanekuid arvestades määrasid korraldajad alljärgnevad preemiad:

I koht	Igavene labajalg	Ülle Fershel	3375.-
II koht	Kolga karapil	Maie Orav	2025.-
III koht	Jummal tiid	Kaia Vijar	1350.-
IV koht	Kahe duuri polka	Helena Reimann	675.-
V koht	Ilosa	Ilma Adamson	675.-
VI koht	Laupäeva õhtul lauluga	Ene Jakobson	675.-
Parim segarühmatants	Igavene labajalg	Ülle Fershel	675.-
Parim naisrühmatants	Jänese polka	Tea Kõrs	675.-
Parim lastetants	Kahe duuri polka	Helena Reimann	675.-
Publiku preemia	Ilosa	Ilma Adamson	405.-

Rahuldamiseks kõigi huvi toome ära järgmise tabeli, kus esimene veerg tähistab ametlikku ehk professionaalset arvamust nii finaali kui poolfinaalide punktide alusel. Publiku järjestuses on arvestatud ainult allkirjastatud arvamustega ning siintoodud pingerea tekitab ise tantsida soovimiste ja edukamate **pingeritta** paigutamiste summa. Seejuures jäid välja ilmselged arvamuskordused ja mõnele tantsule korraldatud kampaaniad. Nii kohtunike kui publiku pakutud kohtade liitmine annab viimase veeru, ehk siis statistilise keskmise tulemuse. Täiesti selge on see, et taolist aritmeetikat ei saa lõpliku tööna võtta – väga raske oli hinnata 52 tantsu esmanägemise alusel – sellele raskusele viitasid ka ülimalt põnevad kohtunike arvamused (toimus ju lahtine hindamine). Samalaadset arvamise raskust võib täheldada ka publiku hääletamislehtedel.

Seekordne konkurss oli erakordne – tavaliselt on võistlemas olnud 2 kuni 3 korda vähem tantsu. Seega võib selle konkursi üheksandat kohta vabalt võrrelda eelmiste võistluste kolmandagi kohaga.

Ja veel: aastate praktika on näidanud, et nii mõnigi ametlikult autasustatud tants kaob unustuse hõlma ja just pingerea lõppu jäänud tantsud saavad oma lihtsusega populaarseks. Seda ka selle mõttega, et järgmine tabel autoritelt tantsude loomise indu ei kärbi!:

Kohtunike järjestus (ametlik järjestus)	KOHT	publiku järjestus	kokku keskmine
Igavene labajalg	1	Ilosa	Ilosa
Kolga karapil	2	MPA-aarit	Igavene labajalg
Jummal tiid	3	Laupäeva õhtul	Kahe duuri polka
Kahe duuri polka	4	Jänese polka	Laupäeva õhtul lauluga
Ilosa	5	Kahe duuri polka	MPA-aarit
Laupäeva õhtul	6	Igavene labajalg	Kolga karapil
Kosjalugu	7	Laske sisse	Jummal tiid
MPA-aarit	8	Kosjalugu	Kosjalugu
Laske sisse	9	Ah, need silmad	Jänese polka
Är no võtku	10	Är no võtku	Laske sisse
Jänese polka	11	Jummal tiid	Är no võtku
Hõissassaa	12	Kolga karapil	Ah, need silmad
Ää tu twostep	13	Oirat, oirat	Ää tu twostep

Vat lupsadi	14	Ää tu twostep	Oirat, oirat
Oirat, oirat	15	Kolm keisrit	Vat lupsadi
Hobust mängimas	16	Õlle talgu polka	Hõissassaa
Ah, need silmad	17	Kui poisid kokku said	Meremehe põli
Palmse polka	18	Meremehe põli	Hobust mängimas
Meremehe põli	19	Sinule ikka mina truu	Sinule ikka mina truu
Sinule ikka mina truu	20	Mõisa metsa taga	Kolm keisrit
Muhu tüdrukud	21	Vat lupsadi	Kui poisid kokku said
Mardi-Kadri tants	22	Hobust mängimas	Muhu tüdrukud
Laps ja tuul	23	Kindakiri	Kindakiri
Kolm keisrit	24	Hõissassaa	Õlle talgu polka
Kindakiri	25	Kolm korda	Laps ja tuul
Virumaa	26	Emajõgi	Emajõgi
Kui töö tegemine...	27	Muhu tüdrukud	Kolm korda
Kui poisid kokku said	28	Oh, ütle	Kui töö tegemine...
Emajõgi	29	Laps ja tuul	Mardi-Kadri tants
Seade labajalgadele	30	Virr-varr polka	Virumaa
Rempe, rempe	31	Kui töö tegemine	Mõisa metsa taga
Kolm korda	32	Minek	Palmse polka
Õlle talgu polka	33	Poiste sõit	Rempe, rempe
Tähed taevas	34	Veel kord	Minek
Reed, rattad...	35	Vahtra polka	Seade labajalgadele
Minek	36	Rempe, rempe	Oh, ütle
Lihtne labajalg	37	Virumaa	Vahtra polka
Külavalss	38	Lihtne labajalg	Virr-varr polka
Vahtra polka	39	Mardi-Kadri tants	Lihtne labajalg
Sauga polka	40	Sõbrannade labajalg	Poiste sõit
Preilna lugu	41	Seade labajalgadele	Veel kord
Poiste sõit	42	Ühel ilusal suveõhtul	Tähed taevas

Mõisa metsa taga	43	Muutuste aeg	Külavalss
Virr-varr polka	44	Sauga polka	Sauga polka
Oh, ütle	45	Külavalss	Reed, rattad...
Veel kord	46	Lilleküla polka	Sõbrannade labajalg
Sõbrannade labajalg	47	Tähed taevas	Preilna lugu
Lilleküla polka	48	Palmse polka	Ühel ilusal suveõhtul
Ühel ilusal suveõhtul	49	Preilna lugu	Lilleküla polka
Nummerpolka	50	Reed, rattad	Muutuste aeg
Muutuste aeg	51	Nummerpolka	Nummerpolka
Kõndimaminek	52	Kõndimaminek	Kõndimaminek

PUBLIKU HINDAJAD:Elju Lik, Ulvi Mägi, Aino Ruusmann, Hege-Ly Ojaots, Epp Mähar, RTR Tõrvik, Ain Veebel, Eve Tisler, Merle Lättekivi, Helen Reimand, Laura Laas, Ene Pilt, Virgi Plaks, Vaiki Reiner, Karin Karda, Katrin Kalamees, Helen Kaljuste, Anne Pool, Annika Jääger, Katrin Reino, Eha Vooremaa, Ulvi Toomik, Marika Mägi, Urve Veidemann, Mart Andresson, Andrus Tukk, Maie Pau, Ave Murutalu, Õnne Aro, Tiiu Rammulus, Külli Kuusk, Malle Liiv, Tarvanpää Selts, Lea Hanni, Madis Karbe, Maire Sarapuu, Anne Ruusmann, Valdeko Kalamees, Lauri Ruusmann, Marianne Jaanson.

ERRSi Teataja aastaks 2001 (tasuta) võitsid:

**Madis Karbe
Küllli Kuusk
Lauri Ruusmann**

Tallinn, Vilde tee 132-11
Viljandi 71010, Riia mnt. 17-3
Tallinn 13422, Siili 7/9-95

ERRS juriidiliseks liikmeks

võib astuda iga kollektiiv Eestis ja välismaal, kes tegutseb ERRS eesmärgikohaselt! Liikmemaks on selle aasta lõpuni 15.- krooni aastas kuni 17-aastastele ja 30.- kr. vanematele ja aasta lõpuni pole sisseastumismaksu!!

Täitke avaldus, lisage liikmete nimekiri koos isikukoodiga ja saatke juhatusesele pk.1153, 11302 Tallinn.

Et tellida Teatajat, tasuge 150.-krooni ERRS kontole
Ühispangas ERRS a/arve 10052030778007 .

Seletuses: Teataja , 200__ a. eest.

Täname kõiki, kes tasuvad ka tagantjärele 2000.aastal saadud ja seni
tasumata Teatajate eest.

Oleks igati aus, kui kõik, kes saavad Teatajast infot ja seda infot ka
kasutavad, selle eest ka natuke kulusid kataksid!

RAHVATANTSU TÄHTPÄEVI 2000 / 2001

- 85 aastat tagasi 26.novembril 1915 toimus eesti rahvatantsude esmakordne avalik publikule esitamine lavalt.
Fakt: 1915 kirjutab "Üliõpilas Leht", et 26.nov. 1915 peeti Tartus "Vanemuises" EÜS-i "Piduõhtu rahvaviiside korjamise hääks" ja seal kanti ette ka Raudkatsi juhatusel eesti rahvatantse ja koguni 8 paariga. Tantsijad ja pillimehed olid rahvaviiside. See peaks olema esimene kord, kui eesti rahvatantse näitelaval publikule esitati.
- 81 aastat tagasi 1919.aastal loodi Ülemaaline Eesti Noorsoo Ühendus ÜENÜ. ÜENÜ-d ja eriti tema juurde loodud Eesti Rahvatantsu ja Rahvakommete harrastamise eriharu võib lugeda ERRS-i põhimõtteliseks eelkäijaks.
(esimene koosolek 4.mail, autamiskoosolek juunis, esimene põhikirja 30.aug., põhikirja puhas variant 14.sept., registreeriti ametlikult 16.oktoobril)
Fakt: Uuele organisatsioonile vajaliku ametliku vormi andis 1919.a. juunis J.Westholmi Gümnaasiumis peetud asutamiskoosolek . Eriti tuleb ÜENÜ-d esile tõsta rahvatantsu elluäratamise ja propageerimise tõttu. ÜENÜ muutus praktiliselt rahvatantsu keskuseks Eestis
- 75 aastat tagasi loodi Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse juurde Eesti Rahvatantsu ja Rahvakommete harrastamise eriharu.
Fakt: 1925 aastal võeti Keskjuhatuses vastu otsus luua Rahvatantsu ja Rahvakommete harrastamise eriharu.

- 75 aastat tagasi 19.-20.juunini 1926.aastal toimusid ÜENÜ korraldamisel I Omakultuuri Päevad Tallinnas, kus esmakordselt Eestis esitati rahvatantse massiesituses (508 rahvatantsijat). Seda võib tänapäevases mõistes nimetada ka esimeseks rahvusvaheliseks festivaliks Eestis.

Fakt: 19.-20. juunil 1926 toimusid ÜENÜ korraldusel I Omakultuuri Päevad. Osavõtt oli rohkearvuline. Taanist, Rootsist, Leedust oli saabunud kokku 72 rahvatantsijat. Väljaspoolt ÜENÜ-d oli Eestist 3 rühma kokku 80 tantsijaga. Rahvatantsijaid oli üldse kokku 508, 23 organisatsioonist. Omakultuuri Päevadel on eesti rahvatantsu arenguloos väga tähtis koht.
- 75 aastat tagasi 1926.aastal ilmus A.Raudkatsi raamat “Eesti Rahvatantsud” – esimene ja oma aja kohta väga mahukas rahvatantsurepertuaari kogumik.

Fakt: 1926.a. ilmus A.Raudkatsi “Eesti Rahvatantsud”, mille väärtust on raske ülehinnata. Kohe järgnes aga ka kriitika ja ikka selle üle, missugune on eesti rahvatants? Kuidas seda õieti tantsida? Osa kritiseerisid Raudkatsi “soveldamise” pärast, osad jälle selle tõttu, et tantsude kogumisest (1913) oli möödunud palju aega ja tantsud aegunud. Selles vaidluses on eestlased ülesnäidanud erakordset jonnakust ning vaidlused pole raugenud tänapäevani
- Eesti Tantsujuhtide Rahvatantsurühma tinglik eelkäija oli “Rahvatantsu juhtide kogu”, mis asutati 1938.aastal.

Fakt: Richard Tõnnus puudutas oma töödes meile siiani päris tundmatut kollektiivi või gruppi, nimelt 1938 aastal ellukutsutud “Rahvatantsu juhtide kogu”, mis tegutses ÜENÜ egiidi all.
- 60 aastat tagasi, vaid 4-5 päeva enne Eesti annekteerimist NSVL poolt toimus Kadrioru staadionil suur ÜENÜ pidu, mille kavas olid rahvatantsud massiesituses. Seekord paistis silma suur hulk uusi rahvarõivaid – eestlane oli rahvatantsimise omaks võtnud ja esinemisvõimaluste avardumine andis põhjuse ka kostüümide korrastamiseks.

Fakt: 17. – 18. juunil 1940 toimusid Kadriorus ÜENÜ XX aastapäeva pidustused. Ajalehed imetlesid ilusaid uusi rahvariideid ja sünkroonset tantsu.

22. juunil 1940 heisati Pika Hermanni torni “tööliste” punane lipp.

Algus Teatajas 5(57) lk.18-22

ÜENÜ

RAHVATANTSUDE PROPAGEERIJANA JA KOGUJANA 1920 –1929

Eestis algas rahvatantsude kogumine ja publikule esitamine võrreldes naabritega tunduvalt hiljem. Oli ju Rootsisis loodud Rahvatantsu sõprade ühendus 1893 ja Soomes samalaadne organisatsioon 1901 aastal.

Eestis sai rahvatantsude kogumine alguse koos rahvaviiside ja laulude kogumisega. Seda teostas Tartus dr. Oskar Kallase juhtimisel Eesti Üliõpilaste Selts. See oli siiski veel “kõrvalsaadus”. 1905 aastal kirjutasid kaks üliõpilast P. Penna ja K. Luua üles “Vooritantsu” ja “pirupolka” algelised kirjeldused. Need olid tehtud Simititsa külas. See polnud siiski teadlik rahvatantsude kogumine. Esimesena talletas rahvatantse 1907 aastal noor vallakoolmeister G. Vilberg (dr. Vilbaste) Jöelähtmes ja Kuusalus.

Edaspidine on juba tihedalt seotud meie tantsuema Anna Raudkatsiga, kes oli 1912 aastal läinud Helsinki Ülikooli võimlemist õppima ja tutvunud seal soome rahvatantsu koguja Anni Colaniga. Sealt saadud “pisik” jäigi Raudkatsi sisse. 1913 aastal tegi A. Raudkats koos soomlasest üliõpilase Armas Otto Väisaneniga 2 kogumismatka – ühe Setumaale, teise Kolga Randa. Saadud materjalid andis Raudkats 1914 EÜS-i rahvaluulearhiivi. Ja need ei jäänud sinna lebama.

1915 kirjutab “Üliõpilaste Leht”, et 26.nov. 1915 peeti Tartus “Vanemuises” EÜS-i “Piduõhtu rahvaviiside korjamise hääks” ja seal kanti ette ka Raudkatsi juhatusel eesti rahvatantse ja koguni 8 paariga. Tantsijad ja pillimehed olid rahvariietes. See peaks olema esimene kord, kui eesti rahvatantse näitelaval publikule esitati./21/.

U.Toomi oma raamatus, toetudes Teatri- ja muusikamuseumis käsikirjas hoiul olevatele August Pultsi mälestustele, väidab aga, et 1915 lavastas Karl Jungholz “Estonias” Kitzbergi “Libahunt”, kuhu vajaliku rahvatantsu (lääne valtsi) seadnud 60 aastane Juuli Piilpäkk. /20; lk. 38/.

Järgmisena esitati rahvatantse 1918. novembris Eesti Rahva Muuseumi Ühingu peol “Estonias”.

Sellest seisust võib hakata juba jälgima ka ÜENÜ osavõttu rahvatantsude propageerimisel. 1920 a. aprillis ÜENÜ TO korraldatud “Kevade õhtul” “Estonias” esitati ka eesti rahvatantse. Mida tantsiti ja kes

tantsisid on teadmata aga kõigi eelduste kohaselt oli tegemist esimese ÜENÜ rahvatantsurühmaga. Selle iga küll pikk polnud, sest mingit märki edaspidises enam polnud./22/.

Tallinna Eesti Muuseumi Ühingu peol 8.aprillil 1922. olnud kavas eesti rahvatantsudest labajalg, karutants, juudipolka, kuppärimuia, maavalss, hoopvalss, kaerajaan ja tuljak.

Ka järgmisel aastal sama Ühingu peol olnud kavas peaaegu samad tantsud. Samade tantsude kirjeldused leiduvad ka A. Raudkatsi hilisemas raamatus ning võib suure tõenäosusega oletada, et tegu oli tema õpetusega.

1922 oli August Pulst loonud siis Eesti Muuseumi Ühingu, et koguda varusid EM-le. Selleks hakati korraldama rahvakunsti propageerivaid ringreise, kus kavas ka rahvatantsud ja mis juhatati sisse kontserdiga "Estonias". 1922 aasta omast oli juba juttu. Oma mälestustes on A.Pulst kirjutanud ka seda, et ta kutsus A. Raudkatsi neid tantsu lihvimise nende proovide lõppjärgus. Vanad tantsijad, tantsu oskajad, ei olnud rahul A. Raudkatsi "komando" stiilis tantsimisega ja A. Raudkats oli seetõttu lahkunud proovist./20;lk.52/.

Niisiis oli hakanud juba nii varajases järgus eristuma kaks suunda eesti rahvatantsus ja oli toimunud ka esimene konflikt.

ÜENÜ noortele andis aga uue ja palju võimsama tõuke 1923 a. üldlaulupeo suvel Tallinnas esinenud Rootsi rahvatantsu ühingu "Apelli" rühm. Mulje oli innustav. Ja nii võibki ÜENÜ TO poolt 1924 a. sügisel Tallinna koolivalitsusele antud ülevaatest lugeda, et "spordi alal tegutseb üks rahvatantsude grupp". Ja samal aastal "Kalevis" korraldatud spordipeol tantsitud ka "Soome tantsu" ja "Pulma lusti". Samuti esinetud rahvalustikul õhtul Kaupmeeste Klubis ja "Hõimlaste õhtul" "Estonias". Selles pole midagi imestada, sest olid ju "spordialal" kirjas niisugused hilisemad tantsukorüfeed nagu kasvõi Voldemar Veermann ja Voldemar Vart. /22/.

1925 a. märtsis algatas Leo Kalmet ka rahvatantsukursused. Ja paistis, et õigeaegselt. 1925 juunis saabus Rootsist kutse osaleda Tränasis toimuvatest Külakultuuri Harrastava Noorsoo V kongressil. Sõitu pakuti küll mitmetele organisatsioonidele, kuid kuskil polnud tegutsevat rahvatantsurühma. Ka ÜENÜ-l polnud, kuid võimalusest haarati lausa "hammastega" kinni. Väga hoolsalt hakati ettevalmistama kava. Tantsijaid aitas ettevalmistada Anna Raudkats. Aga ei tema ega Leo Kalmet saanud Rootsi kaasa sõita, kuna samal ajal toimusid Tallinnas algkooliõpetajate täienduskursused. Rootsis juhendas tantsijaid Ago Rooseste. Sõidust võttis pillimängijana osa ka Orlach Tamm. Sõit sai teoks ja õnnestus üllatavalt hästi. Ja ei pandudki tähele tekkinud 60 000 margalist puudujääki. Esitatud

tantsude seas olid Tuljak, Labajalavalss, Tursa polka, Kaerajaan, Kasatski, Pulgatants. Tantsiti pasteldes. See sõit on vägagi vastuoluline, kuna keegi eriti midagi ei mäleta. Mina toetan siiski R. Tõnnusele, kelle andmed võrreldes U. Toomi omadega on praktiliselt tõestatud. Igal juhul tuldi Rootsist tagasi innustatult.

Samal 1925 aastal võeti Keskjuhatuses vastu otsus luua Rahvatantsu ja Rahvakommete harrastamise eriharu. A. Raudkatsi juhatamisel korraldati uued rahvatantsukursused. Enne oma haru loomist ja tükk aega ka selle ajal oli põhiline rahvatantsu tegemine koondunud kirjandustoimkonna tiiva alla, kelle eesotsas oli rahvatantsija Voldemar Vart. ÜENÜ TO rühmi juhendas Leo Kalmet. 1925 a. novembris võeti vastu otsus korraldada 1926 a. suvel "Noorsoolaste omakultuuri päevad". See oli suur risk. Selle sündmuse kirjeldamisega on edukalt hakkama saanud R. Tõnnus ERRS-i "Sõnas"-s nr. 2, nii, et, mina piirdun ainult mõningate faktidega. Kohe 1926 a. algul saadeti kutse Rootsi, Taani, Leetu, Poola, Lätti ja Soome. Anna Raudkats korraldas ka rahvatantsu seminari. Peo pealavastajaks oli Leo Kalmet. Pidustuste vahetuks juhtijaks oli aga nn. "Pidu komitee" ja selle alluvuses ka rahvatantsude toimkond. Selleks ajaks oli oma võimeid hakanud näitama üks hea tantsija Voldemar Ingermann. 1926 aastal läkski ÜENÜ TO tantsurühma juhtimine temale üle. Raudkatsi kursuste põhjal valitud osalejatest moodustati ka ÜENÜ TO teine rühm (juhendajaks samuti V. Ingermann). Ja lõpuks valiti Ingermann ka rahvatantsu toimkonna etteotsa ning rahvatantsude juhiks peol.

Tantsude õpetamisel loodeti palju abi saada A. Raudkatsi raamatust, mille ilmumine aga kogu aeg edasi nihkus. Hädas pidi Raudkats märtsis õpetama lühikursustel tantse, kus tehti ka õppefotosid ja õppefilm ("Estonia Film" – "Eesti Rahvatantsud"). Aprillis oli pöördunud Kaitseliidu staap Keskjuhatuse poole ettepanekuga ühendada Omakultuuri Päevad Kaitseliidu aastapäevapidustustega. Sellega nõustuti küll vastumeelselt ja osaliselt (ainult lõppkontsert). Seda olude sunnil kuna publikut kahele peole poleks jätkunud. Niigi oldi suurtes finantsraskustes. Kõik küll ideeliselt toetasid ettevõtmist, aga rahaliselt jäädi kitsiks. Suurt aktiivsust näitas Omakultuuri päevade organiseerimisel kirjandustoimkond. Selle ettevõttel toimus 23. aprillil 1926 "Estonias" I rahvusliikude Motiivide õhtu. Publikule meeldinud ja küllalt suurejooneline ettevõtmine lülitati pea tervikuna 19. juuni I Omakultuuri Pidustuste programmi. Rahvatantsudest olid kavas: improvisatsioon Eesti tantsudest – Leo Kalmetilt; "Hiir hüppas, kass kargas" – A. Raudkats ja "Pulgatants" – A. Raudkats.

R. Tõnnuse andmeil oli Leo Kalmeti improvisatsioon pealkirjaga "Elgans Eesti rahvatantsudest", mille muusika autoriks R. Päts. Niisiis

tähendas “Elgani” süiti ja ei olnud ühisloominguline tants ning sellega ei esinetud Tränases nagu väidab U. Toomi./23/.

Samuti oli I Rahvuslikkude Motiivide öhtul kavas Ants Lauteri lavastatud “Eesti pulm”.

6.juunil 1926 toimus Tallinnas vastvalminud Kadrioru staadionil Tallinna koolide võimlemispidu. Seal tantsiti ka A. Raudkatsi juhendamisel rahvatantse.

19.-20. juunil 1926 toimusid ÜENÜ korraldusel I Omakultuuri Päevad. Osavõtt oli rohkearvuline. Taanist, Rootsist, Leedust oli saabunud kokku 72 rahvatantsijat. Väljaspoolt ÜENÜ-d oli Eestist 3 rühma kokku 80 tantsijaga. Rahvatantsijaid oli üldse kokku 508, 23 organisatsioonist. Nii osales Omakultuuri Päevadel 35 organisatsiooni 1332 tegelasega. Niisugune massiline osavõtt oli muidugi suureks sammuks edasi ja näitas arengu võimalusi. Samuti tõstis see ÜENÜ-lastel “võitlusvaimu”. I Omakultuuri Päevadel on eesti rahvatantsu arenguloos väga tähtis koht. Samal 1926 aastal juhtus Eestis veel 2 rahvatantsule tähtsat sündmust. Nimelt tuli lõpuks ikka välja A.Raudkatsi “Eesti Rahvatantsud”, mille väärtust on raske ülehinnata. Kohe järgnes aga ka kriitika ja ikka selle üle, missugune on eesti rahvatants? Kuidas seda õieti tantsida? Osa kritiseerisid Raudkatsi “soveldamise” pärast, osad jälle selle tõttu, et tantsude kogumisest (1913) oli möödunud palju aega ja tantsud aegunud. Selles vaidluses on eestlased ülesnäidanud erakordset jonnakust ning vaidlused pole raugenud tänapäevani. A. Raudkats ütles juba 1913 aastal, et tantsud on üleskirjutatud vanematelt inimestelt, kuna nooremate tantsud on juba modernsete tantsudega segi. Samal ajal tegi ta ka eesti rahvatantsu üldiseloostuse öeldes, et need on tasakaalukad, vaoshoitud ja sisemise temperamendiga. Käesoleva töö autor kaldus siiski sinna leeri, kes arvavad, et noored ei tantsinud neid tantse samamoodi kui vanad (vanad nooruses samuti). See muidugi ei tähenda, et neid tantse niimoodi praegu tantsida ei või (vanainimeste esituses).

Oluline koht sellel raamatul oli aga repertuaari suurendamisel, kuna rahvatants oli saanud jalad alla. Rahvatantsu keskuseks oli saanud ÜENÜ, kus korraldati kursusi ja õppeseminare.

Kolmandaks sündmuseks 1926 aastal oli see, et August Pulsti poolt loodi nüüd juba eraettevõtte Eesti Vabaõhumuuseumi Ühing. See Ühing alustas juba 1927 aastal ringsõitude korraldamist mööda Eestit ja palju energilisemalt ja otsustavamalt kui aastaid tagasi A. Pulsti “Ühing”. Ringsõitudest võttis pidevalt osa üks ÜENÜ TO tantsurühmadest. Sellega piirduti 1927 aastal. Tagasihoidlikuks jäi ka ÜENÜ II Omakultuuripäev 18. juunil 1927, kus osalesid TO ja “Hõimla” rahvatantsurühmad. /15; 1.179/.

1927-st aastast hakkas Eestis hoogustuma moodsate tantsude mood. Tekkis palju erakoole, kus õpetati moodsaid tantse ja plastilist tantsu. Esile hakkas kerkima Gerd Negro nimi, kes omas samuti küllalt tihedaid sidemeid ÜENÜ-ga. Vaikselt V. Ingermanni juhendamisel möödus ka III Omakultuuripäev 30. juunil 1928, kus osalesid ka lasterühmad, kellele juhendajaks oli Alice Kullermann. Sellesse küllalt vaiksesse ja rahulikku "kodus nokitsemise" Eestisse pöördus 1928 aastal tagasi Berliini Ülikooli lõpetanud võimlemis- ja tantsuõpetaja Ernst Idla. Noore ägeda mehe alustas Idla kohe temperamentselt ja tõi Eesti rahvatantsu elevust. Juba järgmisel 1929 aastal sai Idlast ÜENÜ Võimlemise ja rahvatantsu keskojast juht. Idla oli Euroopas õppinud ja teadis uusi suundi ning hakkas neid ka kohe propageerima. Sellega sattus ta aga kohe vastuollu siinsete tunnustatud juhtidega A. Raudkatsi, V. Ingermanni ja juba pead tõstnud U.Toomiga. Vastuolusid süvendas niigi nigel finantsiline olukord. 1929 aasta oli ÜENÜ juubeli aasta ja seda otsustati korraldada suurejooneliselt. Siis saabus Soomest kutse saata delegatsioon Helsingisse naiste rahvusvahelisele võimlemispeole. See üritus langes kokku ÜENÜ X aastapäeva pidustustega. Eesti Spodikeskliit tahtis loobuda Soome sõidust kuid siin näitas oma aktiivsust Idla, kes viis läbi selle, et Helsingisse sõitis 55 liikmeline delegatsioon, kuhu kuulus ka rahvatantsijaid (nende hulgas ka Linda Raus. Loe ERRS Teataja nr. 5/57 lk.3). Kui 1925 aastal olid juhid pidanud veel oma riigis toimuvaid üritusi tähtsamaks, siis nüüd oli situatsioon risti vastupidine. Helsingisse sõitsid kõik suuremad juhid A.Raudkats, E.Idla ja G.Negro. Tõsi, enne tehti kõvasti tööd ka juubelipidustuste korda saamiseks. Helsingi sõit õnnestus hästi. Probleemid tekkisid aga kodus-Eestis. Nimelt toimusid ÜENÜ X juubeli pidustustega üheaegselt 28.- 30. juunil 1929 Tallinnas Kaitseliidu paraad ja Rootsi Kuninga külaskäik. Niisuguses konkurentsisis ÜENÜ pidustused vastu ei pidanud ja publiku vähesuse tõttu tuli puudujääk. Paluti küll toetust Kultuurkapitalilt, kuid see oli üsna visa vastama. ÜENÜ X juubelipidustustel oli rahvatantsude üldjuhiks Voldemar Ingermann, appi oli kutsutud Viljandist Ida Urbel. /1; lk. 14/. Toetus nõudmistele Kultuurkapitalilt lisati veel ka soov saata 3 paari (pillimeest tantsuspetsialisti), tantse ja mängu üles kirjutama. Plaan sündis koos Eesti Rahva Muuseumiga. 1929 aasta septembris moodustati ÜENÜ TO baasil Rahvatantsu klubi, mille etteotsa asus üks selle idee autoritest Ernst Idla. Ja kui 1930-dal sai klubi eliitjuhendamajaks Ullo Toomi oligi tulnud aeg, kus kaks erinevat suhtumist rahvatantsu olemusse pörkusid kokku.

Rahvatantsu klubisse kuulus 6 rühma, igaühel oma juhendaja.

Priit Raud

(Järgneb Teatas 1/59 - 2001)